

آموزش گام به گام ترکی آذری

راهنمای کاربردی برای مبتدی‌ها

ویژه‌ی فارسی‌زبانان – از صفر تا مکالمه‌ی ساده

در این جزوه‌ی ۱۰ صفحه‌ای، الفبا، تلفظ، ضمائر، اعداد، صرف فعل، جملات پرسشی و مکالمات روزمره‌ی زبان ترکی آذربایجانی را قدم به قدم و به زبان ساده یاد می‌گیری – همراه با تلفظ فارسی هر کلمه و ترجمه‌ی دقیق آن.

۱۰۰%

مناسب مبتدی‌ها

۹۰+

کلمه و جمله با تلفظ
فارسی

۹

درس کاربردی گام به گام

آشنایی با الفبای ترکی آذربایجانی

ترکی آذربایجانی (آذری) با حروف لاتین نوشته می‌شود و ۳۲ حرف دارد. خیلی از صداها شبیه فارسی است، اما چند حرف مخصوص به خودش دارد که در جدول زیر با تلفظ فارسی توضیح داده شده‌اند.

حروف ویژه الفبای آذری

حرف	تلفظ	حرف	تلفظ
Ə ə	مثل «آ» کوتاه (بین آ و ا)	Ğ ğ	غ نرم، گاهی مثل غلتش صدا
İ i	یک نوع «ا» ی گلوبی و کوتاه	İ i	«ی» معمولی
Ö ö	«ا» ی گرد و کشیده (مثل او فرانسوی)	Ü ü	«او» ی کشیده با لب غنچه
X x	«خ»	Q q	«ق» / «گ» سخت
C c	«ج» (مثل ز در jam)	Ç ç	«چ»
Ş ş	«ش»	J j	«ژ»

نکته طلایی: بقیه حروف (A, B, D, E, F, G, H, K, L, M, N, O, P, R, S, T, U, V, Y, Z) تقریباً همان صدایی را می‌دهند که در فارسی یا انگلیسی می‌شناسی.

چند کلمه نمونه برای تمرین الفبا

Su	Göz	Əl
سو آب	گۆز چشم	آل دست
Ürək	Şəhər	Çörək
اورک قلب	شهر شهر	چۆرک نان

مراقب باش: İ i (بدون نقطه) و İ i (با نقطه) دو حرف کاملاً متفاوت‌اند – تلفظشان را اشتباه نگیر!

ضمایر، فعل «بودن» و احوال‌پرسی

ضمایر شخصی

ضمیر	تلفظ	معنی
Mən	مَن	من
Sən	سَن	تو
O	او	او / آن
Biz	بیز	ما
Siz	سیز	شما
Onlar	اونلار	آنها

فعل «بودن» – مثال: müəllim (معلم)

ساختار: اسم/صفت + پسوند شخصی (فعل بودن به صورت پسوند به کلمه می‌چسبد، نه یک فعل جدا)

جمله	تلفظ	معنی
Mən müəlliməm.	مَن موآللیمَم	من معلم هستم.
Sən müəllimsən.	سَن موآللیم_سَن	تو معلم هستی.
O müəllimdir.	او موآللیم_دیر	او معلم است.
Biz müəllimik.	بیز موآللیمیک	ما معلم هستیم.
Siz müəllimsiniz.	سیز موآللیم_سینیز	شما معلم هستید.
Onlar müəllimdirlər.	اونلار موآللیم_دیرلَر	آنها معلم هستند.

سلام و احوال‌پرسی

?Salam! Necəsən

تلفظ: سلام! نَجه_سَن؟

معنی: سلام! حالت چگونه؟

?Yaxşıyam, sağ ol. Sən necəsən

تلفظ: یاخشی_یَم، ساغ اول. سَن نَجه_سَن؟

معنی: خوبم، ممنون. تو چطوری؟

.Adın nədir? – Mənim adım Əli-dir

تلفظ: آدین نَه_دیر؟ – منیم آدیم علی_دیر

معنی: اسمت چیه؟ – اسم من علی است.

نکته: Sağ ol رایج‌ترین راه گفتن «ممنون» است؛ رسمی‌ترش Təşəkkür edirəm است.

Rəqəmlər اعداد

شمردن یکی از اولین چیزهایی است که در هر زبانی باید یاد بگیری - از خرید گرفته تا پرسیدن ساعت.

۱ تا ۱۰

Üç اوچ ۳ - سه	İki ایکی ۲ - دو	Bir بیر ۱ - یک
Altı آلتی ۶ - شش	Beş بئش ۵ - پنج	Dörd دؤرد ۴ - چهار
Doqquz دوققوز ۹ - نه	Səkkiz سگیز ۸ - هشت	Yeddi یئددی ۷ - هفت
		On اون ۱۰ - ده

دهگان‌ها

Qırx قیرخ ۴۰ - چهل	Otuz اوتوز ۳۰ - سی	İyirmi ایگیرمی ۲۰ - بیست
Yetmiş یئتمیش ۷۰ - هفتاد	Altmış آلتمیش ۶۰ - شصت	Əlli آلی ۵۰ - پنجاه
Yüz یوز ۱۰۰ - صد	Doxsan دوخسان ۹۰ - نود	Səksən سگسئن ۸۰ - هشتاد

ساخت اعداد ترکیبی: مثل فارسی، دهگان + یکان. مثال: **iyirmi bir** (ایگیرمی بیر) = ۲۱ (بیست و یک)

Bunun qiyməti otuz manatdır.

تلفظ: بونون قیمتی اوتوز ماناتدیر

معنی: قیمت این سی مانات است.

زمان حال indiki zaman

فعل در جمله همیشه آخر جای می‌گیرد. برای زمان حال، پسوند -ir / -ir / -ur / -ür به ریشه‌ی فعل اضافه می‌شود.

صرف فعل gəlmək (آمدن)

ضمیر	فعل	تلفظ	معنی
Mən	gəlirəm	گلیزم	می‌آیم
Sən	gəlirsən	گلیرسن	می‌آیی
O	gəlir	گلیر	می‌آید
Biz	gəlirik	گلیریک	می‌آییم
Siz	gəlersiniz	گلیرسینیز	می‌آیید
Onlar	gəlirlər	گلیرلر	می‌آیند

صرف فعل istəmək (خواستن)

ضمیر	فعل	تلفظ	معنی
Mən	istəyirəm	ایستیریم	می‌خواهم
Sən	istəyirsən	ایستیرسن	می‌خواهی
O	istəyir	ایستیر	می‌خواهد

مثال‌ها

Mən alma yeyirəm.

تلفظ: مَن آلمانا یئیرم

معنی: من سیب می‌خورم.

Biz Bakıya gedirik.

تلفظ: بیز باکی یا گئدیریک

معنی: ما به باکو می‌رویم.

Mən çay içmək istəyirəm.

تلفظ: مَن چای ایچمک ایستیریم

معنی: من می‌خواهم چای بنوشم.

مراقب باش: پسوند فعل بسته به هماهنگی مصوت‌ها (Vowel Harmony) تغییر می‌کند؛ گاهی -ir، گاهی -ur، یا -ür می‌شود.

کلمات و جملات پرسشی

معنی	تلفظ	کلمه‌ی پرسشی
چی؟	نَه؟	Nə?
کی؟ (چه کسی)	کیم؟	Kim?
کجا؟	هارادا؟	Harada?
کی؟ (چه زمانی)	نَه واخت؟	Nə vaxt?
چرا؟	نییه؟	Niya?
چطور؟	نئچه؟	Necə?
چند تا؟	نئچه؟	Neçə?
کدام؟	هانسِی؟	Hansı?

جملات پرسشی رایج

?Adın nədir

تلفظ: آدین نَه دیر؟

معنی: اسمت چیه؟

?Haradansan

تلفظ: هارادان سان؟

معنی: اهل کجایی؟

?Neçə yaşın var

تلفظ: نئچه یاشین وار؟

معنی: چند سالته؟

?Saat neçədir

تلفظ: ساعت نئچه دیر؟

معنی: ساعت چنده؟

?Bu nədir

تلفظ: بو نَه دیر؟

معنی: این چیست؟

نکته: برای سؤال بله/خیر، معمولاً پسوند **-mı/-mi/-mu/-mü** به فعل یا کلمه اضافه می‌شود، مثل **Gəlirsənmi?** (می‌آیی؟)

عبارات کاربردی روزمره

جملاتی که در رستوران، فروشگاه و خیابان بیشترین کاربرد را دارند.

رستوران و خرید

?Bunun qiyməti neçədir

تلفظ: بونون قیمتی نچهدیر؟

معنی: قیمت این چقدر است؟

.Hesabı gətirin, zəhmət olmasa

تلفظ: حسابی گتیرین، زحمت اولماسا

معنی: صورت حساب را بیاورید، لطفاً.

.Mən su içmək istəyirəm

تلفظ: مَن سو ایچمک ایستیریم

معنی: من می‌خواهم آب بنوشم.

کمک و مسیر

?Kömək edə bilərsinizmi

تلفظ: کؤمک ائده بیلرسینیزمی؟

معنی: می‌توانید کمک کنید؟

.Mən başa düşmürəm

تلفظ: مَن باشا دوشمورم

معنی: من نمی‌فهمم.

.Bir daha deyin, xahiş edirəm

تلفظ: بیر داهای دئیین، خاهییش ائدیرم

معنی: لطفاً دوباره بگویید.

?Bağışlayın, restoran haradadır

تلفظ: باغیشلایین، رستوران هارادادیر؟

معنی: ببخشید، رستوران کجاست؟

نکته: *zəhmət olmasa* یعنی «لطفاً» (به معنای واقعی: زحمت نباشد) — خیلی زیاد در مکالمه‌ی روزمره استفاده می‌شود.

خانواده، رنگ‌ها و روزهای هفته

اعضای خانواده

Bacı	باجی خواهر	Ata	آتا پدر	Ana	آنا مادر
Qız	قیز دختر	Oğul	اوغول پسر	Qardaş	قارداش پردار
Dost	دوست دوست	Baba	بابا پدربزرگ	Nənə	ننه مادربزرگ

رنگ‌ها

Yaşıl	یاşیل سبز	Sarı	ساری زرد	Qırmızı	قیرمیزی قرمز
Qara	قارا سیاه	Ağ	آغ سفید	Mavi	ماوی آبی
Boz	بوز خاکستری	Bənövşəyi	بن‌ووشه‌یی بنفش	Narıncı	نارینجی نارنجی

روزهای هفته

Çərşənbə	چرشنبه چهارشنبه	Çərşənbə axşamı	چرشنبه آخسامی سه‌شنبه	Bazar ertəsi	بازار ائرتسی دوشنبه
Şənbə	شنبه شنبه	Cümə	جومه جمعه	Cümə axşamı	جومه آخسامی پنج‌شنبه
				Bazar	بازار یکشنبه

ساختار جمله و جمله سازی

ترکی آذری از الگوی «فاعل + مفعول + فعل» پیروی می کند – دقیقاً مثل فارسی! به همین دلیل جمله سازی برای فارسی زبانان خیلی طبیعی است.

الگو: فاعل (Subject) + مفعول (Object) + فعل (Verb) – فعل همیشه آخر جمله می آید.

مثال ها

.Mən kitab oxuyuram

تلفظ: مَن کِیتاب اوخویورَم

معنی: من کتاب می خوانم. (من + کتاب + می خوانم)

.O, məktəbə gedir

تلفظ: او، مکتبه گئدیر

معنی: او به مدرسه می رود.

.Biz Azərbaycan dilini öyrənirik

تلفظ: بیز آذربایجان دیلینی اؤیرنیریک

معنی: ما زبان آذربایجانی را یاد می گیریم.

.Sən mənə kömək edirsən

تلفظ: سَن مننه کؤمک اندیرسَن

معنی: تو به من کمک می کنی.

منفی کردن جمله

برای منفی کردن فعل، پسوند **-mi/-mı/-mu/-mü** یا **-ma/-mə** اضافه می شود.

.Mən gəlmirəm

تلفظ: مَن گلمیرَم

معنی: من نمی آیم.

نکته: چون ترتیب کلمات آذری و فارسی خیلی شبیه هم است، فقط کافی است جمله ی فارسی را کلمه به کلمه به آذری برگردانی تا جمله ی درستی بسازی.

چک‌لیست و جدول تقلب

مرور سریع همه‌ی نکات مهمی که در این جزوه یاد گرفتید.

خلاصه‌ی درس‌ها

درس	نکته‌ی کلیدی
الفبا	۳۲ حرف لاتین؛ حروف ویژه: Ə, Ğ, İ/Î, Ö, Ü, X, Q, Ç, Ş, C, J
فعل بودن	به‌صورت پسوند به اسم/صفت می‌چسبد (müəlliməm = معلم هستم)
زمان حال	پسوند -ir/-ür/-ur/-ür بسته به هماهنگی مصوت‌ها
سؤال بله/خیر	پسوند -mi/-mu/-mü/-mı
منفی‌سازی	پسوند -mə/-ma قبل از پسوند زمان
ترتیب جمله	فاعل + مفعول + فعل (دقیقاً مثل فارسی)

۱۰ عبارت ضروری برای شروع مکالمه

Bəli / Xeyr	Sağ ol	Salam
بلی / خنیر بله / نه	ساغ اول ممنون	سلام سلام
Adın nədir?	Necəsən?	Bağışlayın
آدین نه‌دیر؟ اسمت چیه؟	نچه‌سن؟ حالت چطوره؟	باغیشلایین بخشید
Neçədir?	Kömək edin	Bilmirəm
نچه‌دیر؟ چقدره؟	کۆمک ائدین کمک کنید	بیلمیرم نمی‌دانم
Mən sizi başa düşmürəm	Xudahafız	Görüşərik
مَن سیزی باشا دوشموزم متوجه نمی‌شوم	خودافیز خداحافظ	گۆرۆشْریک می‌بینمت

